

Malé cichlidy z Nového světa

Jihoamerické povodí Amazonky je velmi bohaté na ryby chované i v našich akváriích. Tamní sladké vody obývají nejen neonové tetry, ale i zástupci čeledi vrubozubcovitých (*Cichlidae*), z nichž jsou v chovech populární majestátné skaláry amazonské (*Pterophyllum scalare*), skaláry vysoké (*P. altum*), stejně jako robustní akary modré (*Andinoacara pulcher*) nebo terčovci rodu *Symphysodon*. Méně často se v našich nádržích setkáváme s jejich menšími příbuznými, např. s cichlidkami rodu *Apistogramma* nebo malými akarami rodu *Laetacara* (vyčleněného O. Kullanderem z rodu *Aequidens* v r. 1986) či *Nannacara*. V akvaristických prodejnách bývají v současnosti k zastizení vzácně, protože chovatelů – specialistů na malé cichlidy v posledních letech výrazně ubylo. A to přesto, že svým drobným vzrůstem (kolem 6–12 cm) jsou pro chov praktičtější než velké druhy akar a kančíků jiných rodů (které dorůstají běžně 20 cm i více). V tomto příspěvku si na fotografiích přiblížíme průběh rozmnožování několika druhů malých akar a akarek.

Akara tečkovaná (*Laetacara curviceps*, viz obr. 1) dorůstající 4,5–6,5 (10) cm obývá ve své domovině dolních toků povodí Amazonky v Brazílii klidně tekoucí malé řeky a potoky s dostatkem vegetace a úkrytů, nechýbí ale ani ve vodách stojatých. První dovoz tohoto druhu do Evropy se uskutečnil již v r. 1909.

Chov akary tečkované je možný i v menších nádržích ve vodě celkové tvrdosti do 20 °dGH (německých stupňů tvrdosti), při pH 6,4–7,0 a teplotě 22–26 °C; vývoj odložených oplodněných jiker ale probíhá optimálně v měkké vodě (2–4 °dGH) o teplotě 28–30 °C. Potravu ryby přijímají živou i zmrazenou, ale přivyknou i umělým krmivům. Mimo období tření nejsou tyto cichlidy nijak agresivní a hodí se i do větších společných nádrží s dalšími rybami, v nichž si ale vybrané páry začínou nárokovat vlastní území. Jejich osobitost se výrazně uplatňuje, když nastane čas rozmnožování. Tehdy je vhodnější chovný pár přemístit do samostatného akvária,

i proto, aby nebyl ostatními rybami vyrušován. Odkládání jiker a jejich oplodňování předchází čištění podložky. Ošetřování snůšky je úkolem obou rodičů, přičemž samec hlídá spíše v okolí (tyto cichlidy tvoří rodinu otec–matka, viz také Živa 2002, 3: 128–129). Líhnoucí se volně zárodky (eleuterembrya) rodiče nenápadně přenášejí do jamky v písku, kde se jim věnuje převážně matka. Volně se pohybující vylíhnutá mláďata s ještě nediferencovaným ploutevním lemem (protopterygiolarvy) pak dlouho obklopují své rodiče (obr. 2) a přijímají nejdrobnější živou potravu (v akváriu vířníky, raná stadia buchaneck a brzy i nauplie žábřonožky solné – *Artemia salina*). Asi po třech týdnech jim můžeme začít nabízet náhradní krmiva určená pro potěr. Potomstvo bývá početné, zpravidla čítá 300, někdy ale až 1 000 mladých.

Akara zlatá (*L. dorsigera*, viz obr. 3 a na 3. str. obálky) se tvarem těla i velikostí (6–12 cm) podobá akaře tečkované, liší se

však jasnějším zbarvením, navíc často v krátkých časových úsecích výrazně proměnlivým. Velmi záleží na tom, zda jsou dospělé ryby v klidu, nebo začínou pociťovat nebezpečí. Oblast rozšíření druhu v Jižní Americe zahrnuje povodí řeky Guaporé v brazilské Amazonii, povodí řeky Paraguay v jižní Brazílii a v Paraguayi a povodí středního toku Paraná v severní Argentíně. Voda na přírodních lokalitách nebývá po vydatných deštích průzračná, ale vždy je velmi měkká. Podle líčení přímých svědků ryby nejčastěji vyhledávají stanoviště s bohatou vegetací, a to i pobřežní. Na nečekaná vyrušení reagují výskoky z vody, jež jim bývají mnohdy osudné.

Samotný chov lze uskutečnit ve vodě polotvrdé (do 15 °dGH) a mírně kyselé (pH 6,5–6,8). Se zvyšující se tvrdostí vody ryby blednou a narůstá jejich netečnost, jinými slovy začínají chřádnout. Mimo období tření můžeme umístit mladší jedince i do společné nádrže, v níž se partneri sami párují. Chovatel by měl přirozený výběr partnerů respektovat. Vše ostatní zůstává v platnosti jako u akary tečkované. Odložené jikry se při teplotě 27 °C vyvíjejí asi 45 hodin. Eleuterembrya rodiče rovněž přenášejí do jamek vyhloubených v písku (obr. 5), odrostlejší mladé ryby je třeba časem přemístit do větší nádrže. Přesunu by ale mělo předcházet pozvolné vyrovnání kvality vody, aby je příliš nezaskočila změna prostředí.

Rozměry podobná akarka zelená (*Nannacara anomala*) je další chovanou drobnou jihoamerickou cichlidou. Pochází z Guyany na východ od řeky Aruka a ze Surinamu (až po dolní tok řeky Maroni na hranicích s Francouzskou Guyanou). Do Evropy byla poprvé dovezena v r. 1934. Její nároky na životní prostředí a potravu se výrazně neliší od předchozích uvedených druhů. Zajímavá však bývá změna zbarvení u samice v době tření, kdy se objeví kontrastní hnědě mřížované zbarvení povrchu těla (obr. 7), jež bylo předtím dlouhodobě nevýrazné. Někteří chovatelé tvrdí, že tyto akarky mají výbojnější povahu a při pospolitém chovu se více prosazují. Jikry, kterých bývá 50–300, se obvykle dobře vyvíjejí ve vodě o tvrdosti 10 °dGH, mírně kyselé (s hodnotou pH 6,2–6,5) a při teplotě 26–28 °C.

Chov těchto druhů cichlid je možný i v nevelkých akváriích (v malé nádrži ale bývá vhodné odlovit samce po vytření, neboť může být omezeným prostorem stresován), především v oblastech s nepříliš tvrdou vodou ve vodovodním řádu. Dnes ale není problém si parametry upravit, např. procesem reverzní osmózy. Voda na přírodních lokalitách má optimální chemické složení a tomu je nezbytné se při rozmnožování v lidské péči přiblížit.

1 Chovný pár akary tečkované (*Laetacara curviceps*) při odkládání a oplodňování jiker
 2 Rodičovský pár akary tečkované s mláďaty. Vlevo samec, vpravo samice
 3 Akara zlatá (*L. dorsigera*) při čištění kamene před třením. Vlevo samice, vpravo samec
 4 Samice akary zlaté odkládá jikry.
 5 Akara zlatá – samice u důlku v písku s ještě nerozplavanými mláďaty,

kteřá sem postupně přenesla z původního místa snůšky.
 6 Mláďata se při prvním průzkumu okolí pohybují v blízkosti svých rodičů. Vlevo samec, vpravo samice akary zlaté
 7 Akarka zelená (*Nannacara anomala*) před třením, imponující samec v popředí. Povrch těla samice nese kontrastní kresbu.
 8 Vlastní tření akarky zelené. Snímky J. Eliáše